

Lizzy Hawkerová

BĚŽKYNĚ

KRÁTKÝ PŘÍBĚH
O DLOUHÉM BĚHU

MLADÁ FRONTA

ISBN 978-80-204-3890-4

© 2015 by Lizzy Hawker

Translation © Anna Kudrnová, 2016

BĚŽKYNĚ

Krátký příběh o dlouhém běhu

Lizzy Hawkerová

MLADÁ FRONTA

Tohle je pro tebe.

ÚVODNÍ SLOVO

Je mnoho důvodů, proč napsat knihu. Kniha má někdy poučit, jindy informovat, předat vědomosti, přesvědčit, ubezpečit, pobavit, rozveselit. Nepředstírám, že mám takové ambice.

Tahle kniha prostě vypráví jeden příběh.

Součástí mého příběhu byl dlouhý běh i psaní těchto řádek. Až je budete číst, můj příběh se stane součástí toho vašeho. Bez ohledu na to, jestli jste někdy zažili či zažijete dlouhý běh, protože příběhy všech lidí jsou si v něčem podobné.

Původně měla kniha mít podobu napůl smyšleného záznamu fiktivního závodu. Ten nápad se zrodil v mé hlavě po přečtení knihy Tima Krabbého *The Rider*. Dostala jsem ji jako dárek od Simona Turnbulla, novináře, jenž se mnou vedl rozhovor po mistrovství světa v běhu na 100 km v roce 2006. Fiktivní závod nakonec získal jasné obrysy, když se z anonymní běžkyně na Ultra-Trailu du Mont-Blanc roku 2005 stalo mé devětadvacetileté já.

Příběh se pak dál rozvíjel a obsáhl mou cestu životem, jak dospěla na start a kam pokračovala po překročení cíle. Přesahuje samotné závodění a jde mnohem dál než k popisu sportovních aktivit. Zkoumá, co pro mě běhání po všech těch letech znamená a co běhání (nebo jiná činnost) může dát vám. Je to příběh mého dlouhého běhu – cesty plné objevů, zkoumání, znovuoobjevování a poznání. Nesčetně příběhů pospojovaných tenkými nitkami všemožných úvah.

Tohle je můj příběh a já ho mohu vyprávět jen ze svého pohledu. Lidé, kteří do něj patří, si budou různé věci pamatovat jinak a vní-

mat je z vlastní perspektivy, protože tvoří součást jejich příběhu. Doufám, že učiním zadost pravdě, jak ji znám já.

Není to příručka. Ani nevysvětluji, co a jak jsem kdy udělala. Prostě vyprávím příběh v naději, že vás inspiruje k tomu, abyste se hlouběji zabrali do svého vlastního příběhu, vytvořili si vlastní příležitosti, sebrali odvahu a zjistili, kam až vás mohou dovést.

Takže na kterém závodě můj příběh začal? Ultra-Trail du Mont-Blanc. Dnes už je to závod dlouhý přes 100 mil, s převýšením přes 9 500 metrů, vede po vysokohorských stezkách kolem Mont Blancu na území Francie, Itálie a Švýcarska.

Náměstí s kostelem v centru Chamonix. Tam, kde závod začíná, tam také končí. Neexistuje cíl, záleží jen na cestě.

Ale je to dlouhá cesta.

Vrtalo vám někdy hlavou, jak někdo může běžet tak daleko? Přemýšleli jste někdy o tom, co se odehrává v mysli a psychice běžců, o čem asi celé ty hodiny přemýšlejí a co cítí?

Ať závodíte, nebo ne, ať běháte, nebo ne, i vy jste na cestě. Tohle je i váš příběh.

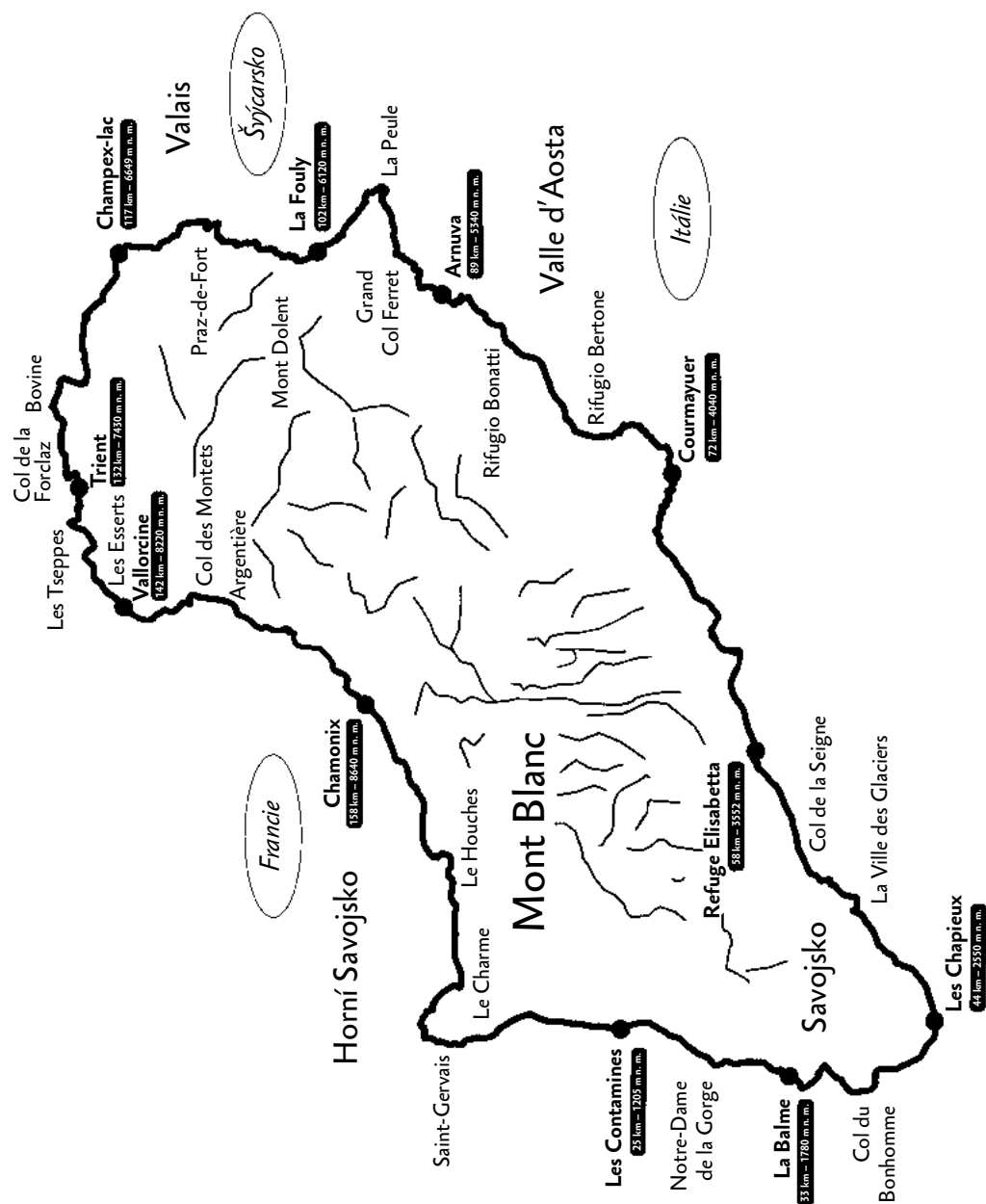
Pojďte, pojdte se mnou, závod za chvíli začíná. Hory na nás čekají.

*Budeme neustále hledat
a smysl našeho hledání bude
dospět tam, kde jsme začínali,
a poprvé tak poznali to místo.*

T. S. Eliot, *Čtyři kvartety*¹

ČÁST I

CESTA OBJEVŮ

KAPITOLA PRVNÍ

Startovní čára. Na ní vše začíná.

Ty, tvoje cesta i místa, kam tě zavede.

Leží v prostoru mezi známým a neznámým.

Nekonečné možnosti.

Stojím tu vyplašená k smrti, obklopená mořem lidí. Přesněji řečeno v centru Chamonix na náměstí Triangle de l'Amitié, krátce před půl sedmou v pátek večer koncem srpna. Doma se teď bude většina lidí sbírat k odchodu z práce s vyhlídkou na dlouho očekávaný víkend, navíc prodloužený o státní svátek. Na silnicích se možná udělají kolony. Vlaková doprava bude jako obvykle ve stavu chaosu. Předpověď počasí nepochybně hlásí déšť.

Jsem od toho svátečního nadšení na míle daleko. Jsem na míle daleko od všeho, co jsem kdy dělala. Jenže některé věci jsou všude stejné. Například déšť.

Vzbudil mě předchozí noc vytrvalým bubnováním na stan. Moc jsem toho nenaspala. Nastávající den odhalil jeden z těch šedivých, vlhkých, mlhavých úsvitů, kdy přemýšlíte, jestli za nízkými mraky vůbec existuje nějaký svět. Myslela jsem, že oblaka nemají šanci se zvednout, ale v horách se všechno rychle mění. O pár hodin později se dalo říct, že je vedro, alespoň natolik, že jsem víc než uvítala stín stromů u svého stanu. A teď? No, alespoň je sucho, díky bohu. A opravdu docela teplo. A v tuhle chvíli je obloha jasná.

Jenže jsem unavená. V noci jsem sotva zamhouřila oči a dnes nebyla příležitost si zdřímnout, i proto jsem napjatá a nervózní. Nyní

mám před sebou vyhlídku na šestačtyřicet hodin strávených na nohou – v běhu, budu-li mít štěstí. No co, na spaní bude čas později.

Stojím na startu závodu třetího ročníku Ultra-Trail du Mont-Blanc. Čeká nás dlouhá cesta okolo Mont Blancu, který je se svými 4 810 metry nejvyšší horou Alp a západní Evropy. Začneme v Chamonix, staré alpské vesnici a dodnes významném centru alpinismu, proběhneme Itálií a Švýcarskem a pak se vrátíme přes hranici zpátky do Francie na místo startu.

Před několika měsíci jsem o tomhle závodu četla článek. Do té doby jsem si ani neuvědomila, že takové akce existují. Zaujalo mě to, pomalu ve mně začala dozrávat myšlenka na účast. Ani si nejsem jistá, co mě vlastně lákalo – možná prostě jen neodolatelné kouzlo dlouhé cesty po vlastních nohou nádhernou alpskou přírodou. Nebo jsem byla zvědavá, jak zvládnou něco, o co jsem se ještě nikdy nepokusila. V březnu jsem vymyslela plán. Měla jsem začátkem léta dokončit doktorát, a tak mě napadlo, že účast na závodě bude výborná záminka pro to, abych si užila pár týdnů lezení v Alpách. Závod bude moje poslední povyražení, než se vydám zpátky do Británie za novou práci.

Tak jsem tady, stojím na náměstí v centru Chamonix.

Čekám na start.

Minuty utíkají. Lidé kolem mě jsou neklidní. Moc nevíme, čím vyplnit čas do sedmi hodin, než závod odstartuje. Co se dalo udělat, už jsme udělali. Vyzvedli jsme si startovní čísla a přišpendlili si je na trička. Zkontrolovali jsme si vybavení. Odevzdali jsme pytle s náhradními věcmi, které poputují na stanice Courmayeur a Champex. Nebo aspoň většina mých spoluběžců to udělala. Nejsem si úplně jistá, co všechno v těch naditých pytlích posílají. Moje porůznu sebrané vybavení je trochu skrovné. Na převlečení mám jenom čisté ponožky a tričko. Svoje jediné, ještě relativně nové boty mám na nohou. Koupila jsem je bez rozmyslu ve výprodeji těsně před odjezdem z Británie

a výběr podřídila spíš financím než výkonu. Jeden kamarád nadhodil, že na závod vedoucí po horských stezkách by se hodily trailové boty. Mě to ani nenapadlo. V další tašce, která zůstane tady v Chamonix, jsem si nechala věci na převlečení – jestli zvládnou doběhnout, budou tu na mě čekat. Co jiného dělat?

Ve vzduchu je cítit nervozita. Tlačíme se na náměstí mezi kostelem, několika kavárnami a spoustou lidí, kteří nás přišli vyprovodit a teď stojí podél ulice. Není úniku, dokonce ani není šance si na poslední chvíli skočit na záchod. Ne. Nic nás nerozptýlí od úkolu, který nás čeká.

A co nás čeká? V podstatě nemám tušení. Mám pocit, jako bych byla v jakémsi snu. Právě mi došlo, že popravdě nemám vůbec představu, do čeho se to pouštím. Nemám to s čím srovnat, čím měřit: 155 kilometrů okolo Mont Blancu, s 8 500 metry převýšení¹: zní to dost působivě. Je to taková vzdálenost, jako byste běželi ze Southamptonu do Londýna a potom si dali ještě maraton – a jako bonus výškový rozdíl ekvivalentní tomu, kdybyste vystoupali na Everest od hladiny moře a zase sešli dolů. Skoro nepředstavitelné.

Tak co tu dělám? Miluju hory a miluju běhání. Ale tohle? Jak mě jen mohlo napadnout, že něco takového zvládnou? Co mě přimělo se přihlásit? Čtyřicet šest hodin. Takový nám dali časový limit, abychom dostali tělo i duši zpátky do Chamonix. Absolutně nemám tušení, jestli je to pro mě reálný cíl, nebo jen vysněný vzdušný zámek.

Jenže někdy musíte vyrazit za vzdušným zámkem. Někdy je potřeba snít.

Je to vlastně jednoduché, nebo ne? Jediné, co musím, je běžet. Běžet, dokud mi neřeknou, abych zastavila, a pak zastavit. Jen si nejsem úplně jistá, kde to bude. Jeden dobrý kamarád mi poradil citát z Carrollovy *Alenky v říši divů*: „„Začni na začátku,“ pravil Král velmi vážně, „a pokračuj, až dojdeš ke konci: pak zastav.““ To bude moje mantra pro závod. Rozběhnout se. Běžet dál. A pak zastavit.

V nejmělejších snech tak trochu doufám, že bych mohla doběhnout zpátky do cíle v Chamonix. Logika a rozum mi říkají, že mě s mnohem větší pravděpodobností zastaví na některém kontrolním stanovišti, protože nestihnu limit. Nemá smysl si tím teď lámat hlavu. Nic s tím nezmůžu. Teď se musím jen soustředit na start. Ostatní přijde samo, není vyhnutí.

Našla jsem si schod na sezení, před kostelem. Masa lidí kolem mě se posouvá a pohybuje. Lidé mluví, někteří si urovnávají batohy, jiní se dívají nahoru na oblohu. Už nyní se něčím lišíme, jsme jiní než diváci stojící podél ulice. Zvláštní pocit. Nic takového jsem ještě nezažila.

Mám pocit úplné anonymity. Neznám tu vůbec nikoho; moji přátelé opustili kemp včera večer a jistě už jsou na cestě do Británie. Neznám žádného jiného běžce. Neznám vůbec nikoho v Chamonix. Nikdo pořádně neví, že jsem tu. Jasně, rodiče ano, a před hrstkou přátel jsem se určitě zmínila, že na konci pobytu v Alpách poběžím závod. Ale těm to moc neřekne. Je to zvláštní věc, tenhle pocit anonymity. Když mě obklopí, nepřipadám si osamělá, jak byste si možná pomysleli, spíš naprosto svobodná. I v organizovaném prostředí závodu se najde neuvěřitelná svoboda. A to jsme ještě ani nevystartovali.

Ještě ne. Ale minuty ubíhají. Zvedne se mi žaludek.

Ostatní běžci většinou vypadají velmi způsobile. S přiléhavými elastáky, malíčkými batůžky a drobnými vysportovanými postavami působí dojmem, že vědí, do čeho jdou. Kdyby rozhodoval zevnějšek, nedoběhnu ani za hranice městečka.

To léto jsem dokončila doktorát a ještě mě neopustila studentská mentalita: utratit co nejmíní peněz a jen za nezbytné věci. Vybavení musí vydržet, dokud se nerozpadne. Díky kombinaci ignorance, nezkušenosti a škudlivosti jsem absolutně neměla představu, co si vzít na sebe. Na běh dlouhý sto mil, nebo alespoň jejich zlomek, je

určitě potřeba něco pohodlného, co poslouží v teple i chladu. Jak se propána běhá nocí ve výšce 2 000 metrů nad mořem? Nejlepší řešení, které jsem vymyslela, bylo držet se svých prastarých spolehlivých legín Helly Hansens. Mám ovšem pocit, že jsem jediná, kdo tu stojí (nebo sedí) v děravých podvlíkačkách. I batoh byl trochu rébus. Nemám takový, s kterým se dá běhat, jenom velkou krosnu do hor. Kamarádi mi včera před odjezdem jeden půjčili. Nějak vymyslím, jak jim ho vrátit – vytrhli mi trn z paty. Je ovšem trochu velký. Beder-ní popruh se nedá přitáhnout natolik, aby mi batůžek dobře seděl. Nevadí, aspoň se do něj vejde všechna povinná výbava: jeden až dva litry vody, dvě čelovky s bateriemi, termo fólie, obinadlo, pas, nepromokavá bunda². Jak jen to ostatní nacpali do těch miniaturních batůžků?

Ale čas běží. Soustředím se zase na přítomnost. Od některých závodníků ke mně doléhá nezřetelný šum nervózního klábosení. Jiní se noří hluboko do sebe, mají zavřené oči a tvář napjatou soustředěním. Znervózňují mě, až moc dobře si uvědomuju, že absolutně netuším, co mě vlastně čeká. Klid před bouří.

Start závodu se blíží. Upírám pohled na hory tyčící se tak daleko nad námi a cítím se neuvěřitelně malá. Zaplavuje mě pocit vlastní bezvýznamnosti. Co tu vlastně dělám? Ať budu v nadcházejících hodinách cítit jakoukoli bolest, pochybnosti, naději a radost, koho budou zajímat, kdo se o nich vůbec dozví? Zároveň jako by před námi ležel celý svět, plný nekonečných možností.

Ultra-Trail du Mont-Blanc vede okolo Mont Blancu, tvoří ho okruh dlouhý přes 100 mil, který překonává mnoho vysokých sedel po těžkých alpských stezkách. Samotný závod je svátkem objevů, vytrvalosti, sportu, komunity a sdílení – připravuje běžcům, dobrovolníkům, místním obyvatelům a divákům zážitek, který je mnohem hlubší než jen sportovní akce.

Tibetské slovo *korá* znamená obcházení nebo otáčení. V tibetské buddhistické tradici označuje typ pouti i meditativní praktiku. Obvykle se jedná o obcházení posvátného místa v rámci pouti, oslavy nebo rituálu, posvátným místem bývá velmi často nějaká uctívaná hora, k níž vede dlouhá namáhavá cesta těžkým terénem přes řadu vysokých sedel.

Během svého prvního závodu v roce 2005 jsem si to neuvědomila, ale pro mě má Ultra-Trail du Mont-Blanc stejnou podstatu. Je to oslava, pout' a obcházení hory – a pro ty, kdo závod tak vnímají, *korá*. Myslím, že mé běhání se z velké části stalo meditativní praktikou, často ve formě *korý*. Běhání v kruzích mě vedlo po neuvěřitelných cestách, někdy kratších, jindy delších: 400 metrů na dráze; kilometrová kolečka na silnici; 100 mil okolo čtyřtisícovek Mont Blancu, Monte Rosy a Matterhornu; přes 200 kilometrů kolem osmitisícové hory Manaslu.

Pout' bývá chápána jen jako fyzické uskutečnění cesty, ale mimoto znamená i hledání morálních nebo duchovních hodnot. Je to tedy i metaforická cesta k vlastní víře, cesta k hlubšímu pochopení sebe sama, jiných lidí a světa, v němž žijeme. Sám život je pout'.

Běhání se pro mě stalo jedním ze způsobů poznávání života – fyzická cesta k vnitřní cestě.

Robert Pirsig ve svém románu *Zen a umění údržby motocyklu* píše: „V autě vždycky sedíte jako v krabici... Je z vás pasivní pozorovatel a svět kolem vás ubíhá unyle jako na obrazovce. Na motorce žádná obrazovka neexistuje. Jste v přímém kontaktu s tím, co vidíte. Už obraz pouze nesledujete, ale jste přímo v něm a ten pocit bezprostřednosti vám vyrazí dech.“³

Nějak tak na mě působí běh. Když běžím, mezi mnou a okolím už nic nestojí – nohy se rytmicky dotýkají země, dýchám vzduch, dívám se, poslouchám – je to smyslově důvěrný vztah. A čím blíží jsem okolí, tím víc vnímám přítomnost. V takových chvílích mě fyzická cesta vede k sobě a k hlubšímu prožívání života.

Tohoto stavu nedosahuju vždycky jen běháním, a vy se do něj můžete dostávat úplně jinak. Důležité je najít způsob, jak stále znovu zkoumat, prožívat, hledat, žít – jakýmkoli způsobem plně vnímat přítomnost, s bezelstnou důvěrou, že celý svět leží před námi a je plný nekonečných možností.

Ultra-Trail du Mont-Blanc zaujímá ve světě dlouhých horských běhů výjimečné místo. Váže se k němu krásný příběh. Začalo to prostě: skupina přátel se dohadovala, jestli je možné oběhnout Tour de Mont Blanc.

Tour de Mont Blanc je jedna z klasických dálkových turistických stezek v Alpách, jedna z nejoblíbenějších v Evropě. Spojuje řadu dávných cest používaných lovci, pastevci a kupci, obchází nejvyšší masiv západní Evropy, Mont Blanc. Trek má spoustu variant, ale většina turistů okruh obejde za sedm až deset dní. Podle zvolené varianty je trasa dlouhá 150 až 200 kilometrů s převýšením 7 500 až 12 650 metrů.

V srpnu 1978 zkusili Jacky Duc a Christian Roussel jako první oběhnout okruh kolem Mont Blancu bez zastávky. Cesta jim trvala 25 hodin a 50 minut. Roku 1980 zdolala trasu první žena, Edith Couhéová, za 28 hodin a 2 minuty. O řadu let později měli tentýž sen, zrozený z šíleného nadšení, také Michel Poletti a jeho přátelé: chtěli vědět, jestli dokážou uběhnout celou trasu na jeden zátah. Neměli jiný cíl než uskutečnit cestu a podělit se o ni. Pak přišel nápad vytvořit závod o jediné etapě, závod, jehož trasa by se co možná nejvíc držela vysokohorských stezek.

UTMB, jehož hlavními pořadateli byli Michel a jeho manželka Catherine, začal roku 2003 se 718 běžci z 19 zemí a s podporou 250 dobrovolníků. V testovacích podmínkách doběhlo do cíle pouze šedesát sedm běžců. Závod se za ta léta rozrostl, v roce 2014 zahrnoval pět různých závodních tratí s účastí celkem 7 500 závodníků

ze 77 států, o které se staralo 2 000 dobrovolníků. Úroveň organizace je fenomenální a čísla vyřezávají dech – 150 000 značek na trati (rozmístěných dobrovolníky), 3 000 kg sýra, 9 000 banánů, 9 700 litrů polévky, 55 000 sušenek...

Když UTMB začínal, nadšenců do trailového běhání nebylo tolik, ovšem dnes počet příznivců tohoto sportu exponenciálně vzrostl a jejich řady se rozšiřují na celém světě. Trailový běh se neustále vyvíjí a od roku 2015 bude oficiálně uznávaný jako atletická disciplína Mezinárodní asociací atletických federací (IAAF).

Navzdory zvýšenému počtu účastníků pořadatelé UTMB doufají, že si závod zachová tytéž hodnoty, které od samého počátku motivovaly jeho vznik – má „nabídnout výjimečnou, autentickou a pokornou cestu“ a předat tyto hodnoty i nadšení všem zúčastněným – běžcům, dobrovolníkům, partnerům i místním obyvatelům.

Kolem nás zavládne ticho.

Následuje závěrečná instruktáž, zazní slova, jenže já je nedokážu vstřebat. Poslední chvíle zaplní krátké ticho a působivé tóny Vangelisova „Dobyť ráje“. Hudba proměňuje mé obavy ve zvláštní naději, že se dokážu vrátit do Chamonix po vlastních. A pak se dáme do pohybu. Vlna lidí mě odnáší z mého místa na kostelních schodech, projdeme obloukem označujícím start, a je to. Vystartovali jsme. Silnice se stáčí a cestu před námi lemují lidé. Tolik lidí. Jako by se pro závod nadchlo celé město. Nic podobného jsem ještě nezažila.

Opustíme slavnostní ulice a pomalu klušeme po silnici ze Chamonix až k místu, kde nás pořadatelé odkloní na lesní stezku údolím k Les Houches. Teď jsou svědky našeho úsilí stromy, stejně jako prve davy lidí stojících podél ulic. Pohybujeme se pomalu, sotva běžíme, je nás moc a jsme moc blízko u sebe, strkáme se, bojujeme o prostor. Našlapuji opatrně a snažím se vyhybat lidem s hůlkami. Několikrát mi někdo málem podrazí nohy. Štve mě to.

Pokouším se přes vztek přenést a podvolím se rytmu tohoto mírného tempa. Po dlouhém dni čekání je hezké se prostě pohybovat. Večerní vzduch je dost chladný, aby vykompenzoval teplo vznikající zatím poklidným pohybem. Přestávám si dělat starosti. Nemá smysl teď plýtvat energií a hloubat nad tím, jak jsem se mohla nebo měla líp připravit, natrénovat. Už je to tu. Běžíme. Nic víc. Jen musíme běžet dál a dál.

Dál po téhle lesní stezce vinoucí se svahem údolí, nikdy moc vysoko, nikdy moc nízko, vede nás ke zvlněnému seběhu. Konečně se vynoříme – čekají tu na nás diváci a tleskají nám, když přebíháme po mostě přes řeku a běžíme po silnici do Les Houches. Vypadá to, že na stolech před kostelem je pro nás připravené pití. Ale ještě nejsme na cestě dlouho, nikdo se moc nezastavuje, a tak i já pokračuju s tou vlnou, která mě nese dopředu.

Když se pustíme do prvního stoupání, začíná se šerit. Otočím se, jsem už vysoko nad dnem údolí, nebem se táhne růžová alpská záře zapadajícího slunce. Ta nádhera mě rozechvěje zvláštní radostí. Nenarušitelnému rytmu přírody nestojíme za povšimnutí, nic mu nesejde na lidských starostech, obavách, na tom, co se děje v našem maličkém světě. Dnes večer slunce zapadne a zítra zase vyjde. Takle jistota mi dá nadhled, uklidňující vědomí, že ať v noci přečkám a budu cítit cokoliv, svět se nepřestane otáčet. Milosrdný řád přírody mě z nějakého důvodu utěšuje.

Řekla jsem, že jsme běželi. Ale až tady, po dvou či více hodinách, se dav rozptýlil natolik, že mám skutečně pocít, že běžím. Stoupáme výš, dav stále řídne, neskutečně dlouhá cesta ležící před námi už testuje naše tělo i hlavu.

Slábnoucí světlo vyhasne a padne noc. Nádherná obloha prosvětlená zapadajícím sluncem je pryč. Mírím do temnoty nastávající noci, obklopená inkoustově černou tmou. Je jako deka, která mě chrání před realitou závodu, před cestou, která se vzpírá rozumu. Můžu se schovat do šera, do anonymity. Jsem jen jedním z těch stínů, co se

pohybují nocí vpřed. Nikdo nesleduje, jak běžím, nikdo se nedívá, jak pomalu postupuju. Nikdo mě nesoudí. Stále cítím tu neuvěřitelnou svobodu.

Pole prořídlo ještě víc. Je to úleva, že už se můžu pohybovat volněji, že mi tempo může diktovat terén, ne proud běžců přede mnou. Překvapuje mě podpora diváků na trati – je noc, přesto lidé opustili pohodlí chat, stojí venku a fandí, zvoní kravskými zvonci, povzbuzují. Myšlenka, že jsou tu jen kvůli nám, ve mně budí pokoru. Povýk propukající na některých místech ostře kontrastuje s neproniknutelným tichem noci, dlouhými prázdnými úseky v mezidobí, kdy můj pohyb doprovází jen šelest dechu a vrzání kroků. S rukama na kolenou vystoupám do prvního sedla, Col de Voza.

Konečně si na dlouhou cestu začínám zvykat. Dovolím si přemýšlet, nechávám mysl volně toulat a při tom se snažím pochopit, co že to dělám.

První seběh je dlouhý. Nemám ponětí, kde teď jsem. Je to pro mě nové území – doslova i přeneseně –, geograficky, fyzicky, psychicky, emocionálně. A to je teprve začátek. Nemám představu, jak si povedu, jestli budu muset zápasit s tělem a psychikou, nebo jestli vše půjde snadno. Nemám představu, jaké budou nadcházející hodiny, jaké to bude běžet celou dnešní noc a část té příští. Nemám představu, kde nebo kdy přijde konec. Ale musím tohle všechno nechat plynout. Nemůžu si dělat starosti s něčím, co neznám. Bylo by to nesmyslné plýtvání silami, budu přece potřebovat každý ždíbec fyzické i psychické energie. Uvědomím si, že se musím poddat pohybu a prožitku. Musím nechat nohy, ať mě nesou vpřed po stezce, a čerpat odvalu z nádhery ztemnělých hor.

Když se vynořím z temnoty lesů, zahlédnu světla, uslyším hlasy. Jako by tam probíhal nějaký večírek. V Les Contamines nás povzbuzují, veselím to tam jen kypí. Zastavím se. Běžíme už celé hodiny. Určitě bych měla něco sníst, něco vypít? Přecházím sem a tam před

naloženými stoly. Nemám vlastně chuť na nic. Ale jsem zvědavá, co nabízejí. Je to opravdická hostina, bohatý bufet se spoustou druhů jídla. Nacpu si do kapes batohu trochu chleba a sýra. Jen kdyby bylo potřeba, na později. Dám se do pohybu a zaváhám. Nahoře bude jistě chladněji. Rozhodnu se vsadit na jistotu, lépe se převléct tady pod světlem lampy než někdy později s prochladlýma rukama. A koneckonců nikam nespěchám. Jsem kdesi ve prostřed startovního pole (na 504. místě, kdybych to věděla), spousta lidí přede mou, spousta lidí za mnou. Takže ne, nikam nespěchám. Vyměním tričko za obnošenou mikinu. Už žádné další záminky ke zdržení, noc čeká. Netrvá dlouho a doběhnu na konec údolí, do Notre Dames de la Gorge. Tady v lese je tma, tam lidi, světlo. Stezka prudce stoupá, pod nohama cítím kamennou dlažbu. Atmosféra je skoro elektrizující, kolem cesty stojí lidé, tentokrát s pochodněmi; plameny mi tančí před očima. Jejich nadšení mi dodává kuráž. Už jsme se dostali tak daleko. Nemusím přece nic než pokračovat pomalu dál.

KAPITOLA DRUHÁ

Klid vytváří lásku. Pohyb vytváří život.

Být v klidu a přitom se hýbat – to je základem všeho.

Do Hyun Choe

Běžet dál do klidné noci. Stačí opravdu být klidný v pohybu? Dávám si tady načas, někdy běžím, někdy jdu. Vlastně necítím žádný tlak, abych se víc snažila. Vynoříme se z lesa a stezka, která proniká hluboko do údolí, se narovná. Tvary krajiny, ve tmě nezřetelné, vnímám prostřednictvím stezky pod mýma nohama a ztemnělých hřebenů vyrytých do noční oblohy. Doběhnu na pastvinu v La Balme, světla a starostlivé přivítání dobrovolníků představují radostnou odbočku z ticha ztemnělé pěšiny. Trochu se napiju a pak mě žene dál pomyšlení na míle, které mě teprve čekají. Ještě nemám představu, jestli mám naději stihnout všechny limity. Nesu si v batohu manuál¹, ale nechce se mi ho lovit, abych se podívala na časové údaje. Zatím všechno klape. Prostě poběžím dál a budu doufat, že to postačí.

Tohle stoupání je dost dlouhé, abych na něj zaměřila pozornost a úsilí. Přesto předbíhám. Zapovídám se s jinou ženou, Mariou. Děláme jedna druhé společnost v posledním úseku stoupání do sedla Col du Bonhomme ve výšce 2 329 m n. m. Vzduch je tu chladnější, ale zvedne mi náladu, že se dostáváme tak vysoko nad údolí; ve tmě se to dá těžko rozeznat, ale mám pocit, že jsem konečně ve vysokých horách. Takovou krajinu mám ráda. Stezka nás vede do mírného kopce, terén pod nohama je nyní mnohem kamenitější a vyžaduje určitou obratnost. Baví mě to. Maria vypadá překvapeně, že se dokážu po-

hybovat tak lehce, když většina běžců okolo nás zpomaluje. Vysvětlila jsem jí, že jsem nikdy podobný závod neběžela, ale ráda se pohybuju po horách. Chvíli si povídáme a pak mě Maria pobídne, ať ji předběhnu a pokračuji dál, protože zanedlouho přijde seběh a tam ji bude zpomalovat bolavé koleno.

Uvidíme se na pódiu při udílení cen. Maria vyhrála ve své věkové kategorii a udivilo ji zjištění, že jsem zvítězila, ačkoliv jsem byla tak vzadu v době, kdy jsme běžely spolu. Zůstaly jsme v kontaktu, od té doby jsme společně absolvovaly mnoho běhů i skialpinistických výprav a staly se z nás dobré kamarádky.

Doběhnu do Croix de Bonhomme; zastavím se a dřepnu si ke kraji stezky, abych se vyčurala. Někteří probíhající závodníci rozpustile volají: „C'est une fille.“ Usměju se a odpovím: „Oui, je suis une fille.“ Ano, kluci, musíme si dřepnout. Ale dojde mi, že zdrojem toho veselí není skutečnost, že i já potřebuju čurat, jako spíš že jsem žena. Nevěděli, že ta drobná postava, která s nimi stoupá tmou, je holka. Uvědomím si, že kromě Marii v téhle části pole asi tolik závodnic není. Nejsem si jistá, jestli je to tím, že většina z nich je vepředu, nebo naopak vzadu, nebo prostě proto, že závod neběží tolik žen.

Stezka se vine dolů. Prudce dolů. Je tu spousta pěšinek, nedá se poznat, po které se nejlépe poběží, která je nejpřímější nebo nejrychlejší. Což vlastně nevadí. Nikam nespěchám. Shlížím na světýlka čelovek běžců, kteří jsou hluboko pode mnou. Úžasný pohled. Jenže to vypadá na dlouhatánský seběh (ve skutečnosti přes 1 000 výškových metrů).

Konečně si všimnu, že se dno údolí přibližuje, teď běžíme po mírných serpentinách a pod námi jsou světla, hlasy a zvuky veselí a oslav. Nepospíchám, ale stejně mi cesta ke světlům netrvá dlouho. Na občerstvovací stanici v Les Chapieux běžíme kouzelnou uličkou z pochodní. Světla nás zavedou do obrovského stanu s dlouhými stoly

naloženými štědrou zásobou všelijakého jídla a pití. Nejsou to žádné gurmánské lahůdky, ale mně po takřka padesáti kilometrech závodu a uprostřed noci (je krátce před druhou ráno) připadají jako hostina. Něco málo sním a vypiju a opustím stan a před ním objevím zdroj všech těch hlasů. Je tu živo jako na večíрку. Zřejmě se všichni dobře baví. Na moment mám chuť zůstat tu, zapojit se do veselí, zdržet se u světla, tepla z hořícího ohně, příslibu něčeho vydatnějšího k jídlu a pití. Pokušení však zakrátko pomine. Mým světem je temná noc čekající za slavicím davem. Další pochodně mě vedou zpátky do tmy a zvuky oslav za mnou utichají.

Vyběhnu po úzké silnici, nohy dopadají v tichém rytmu na asfalt. Nějakou dobu pokračuju po boku jednoho muže. Zřejmě na něj zapůsobilo, že stále běžím, a tvrdí, že musím být mezi ženami na dobrém místě (v tu chvíli jsem byla v celkovém pořadí na 242. pozici). No jistě, už máme za sebou dlouhou cestu, ale nikam jsem se nehнала, neběžela jsem nijak intenzivně, takže mi pohyb nečiní žádné těžkosti. Možná je to tím, že je pro mě závod tak nezvyklý a zvláštní a že poprvé běžím černočernou nocí, ale vlastně mě opravdu baví. Namouduši baví.

Právě tady, uprostřed noci, na místě, kde jsem v životě nebyla, unavená, ale nadšená, začínám doopravdy vnímat rozlehlost krajiny, jíž probíhám. Stoupající silnice mě vede hlouběji do údolí a s každým krokem získávám výšku. Spíš tuším než vidím, jak se údolí otevírá a rozšiřuje, spíš tuším, než vidím sílu a nádheru hor, které vysoko nad mou hlavou obklopují údolí. Zanechají ve mně hluboký dojem; právě tady si uvědomím, jaká výsada je už jen být venku v horách v takovou noc. Pod závojem tmy tu krásu spíš cítím, než vidím. Nedá se to popsat jinak. Vím, že se na ono místo chci vrátit, až si budu moct dovolit strávit tam víc času.

Od té doby jsem se sem už bezpočtukrát vrátila trénovat, ale nic se nemůže měřit s nádhrou té první noci, ani jasné světlo dne. Možná

moje okouzlení souviselo i s překvapivým zjištěním, že jsem doběhla tak daleko, někam mezi 50. a 60. kilometr, a většinu z toho za tmy; možná souviselo s očekáváním cesty, která mě ještě čekala; v každém případě se ta první noc vyznačovala nepopsatelnou krásou, které se – alespoň na tom místě – ještě nic nevyrovnalo.

V La Ville des Glaciers stojí pár chat, naše trasa opouští úzkou asfaltku, vede přes řeku a napojuje se na stezku stoupající do Col de la Seigne. V mrtvých hodinách časného rána se stoupá pomalu. Pořád přede mnou září světýlka, tečky, které mě ujišťují, že v té zvláštní cestě nocí nejsem sama. Jsme sami a přesto spolu, každý pohroužený ve vlastním prožitku, ale sdílíme společný cíl projít cestu a vrátit se do Chamonix po vlastních. Vědomí, že jiní dělají přesně totéž co já, mi pomáhá najít smysl ve skutečnosti, že běžím po vysokohorské stezce uprostřed noci. Míjím závodníky, stezka pod nohama je hladká a výstup spíš souvislé úsilí než únavný boj. Předbívám další lidi (později se dozvím, že jich na tomto jedenáctikilometrovém úseku mezi Les Chapieux a Col de la Seigne byla skoro stovka). Přestávám přemýšlet. Poddávám se tomu skoro podivnému klidu, který nastává v průběhu nezvyklého fyzického výkonu. A to jsme urazili jen něco přes třetinu trati.

Sklon svahu pod mýma nohama se zmírňuje a já spatřím na obzoru jasněji zářící světlo. Už rozeznávám průsmyk ležící přede mnou, sedlo mezi horskými hřebeny tyčícími se na pozadí noční oblohy. Dorazím k zářícímu světlu a dojde mi, že je to kontrolní stanoviště, stan s neohroženými dobrovolníky, kteří tam vzdorují chladu. Já jsem byla stále v pohybu, tenká mikina mi stačí, ale když je vidím zabalené do flísové mikiny a péřovek, uvědomím si, jaká je tu nahoře zima. Jsme v 2 516 metrech nad mořem, ne tak vysoko, ale přece jen dost. Ve zbytku téhle divoké cesty zpátky do Chamonix už překonáme jen jedno vyšší sedlo. Na stanovišti nemají nic k jídlu, jen zkontrolují moje číslo. Jak po výstupu do kopce zastavím, pocítím chlad a rychle

uháním dál – lehce sbíhám po klikatící se stezce. Rychlým klesáním unikám větru, který fičel sedlem. Za necelou půlhodinu už dobíhám k Refuge Elisabetta a tam se na chvíli zastavím, abych se napila něčeho teplého.

Odsud zakrátko seběhnu k Lac des Combal. Ve tmě vypadá krajina zvláště. Nečekaná rovina mě zaskočí – mám běžet, mám jít? Ledovec Miage, vmáčkнутý mezi splazem a odtokem ve Val Vény, kdysi fungoval jako přírodní přehrada částečně blokující řeku Doire de Vény, ale dnes je tu alpinská louka podobná horským stepím mnohem výše položené tibetské náhorní plošiny. Zanedlouho rovinu přeběhnu, trasa vede pryč od výběžku ledovce, nahoru směrem k Arête du Mont Favre. Nastala nejhlubší část noci; největší tma je z nějakého důvodu vždycky před úsvitem. Je těžké se soustředit a já zápasím s únavou, s nutkáním zavřít oči. Znáám tyhle mrtvé hodiny moc dobře z mnoha měsíců nočních hlídek, když jsem pracovala na lodi. Zvláštní pomyšlení, že práce na moři mohla být překvapivě cenným tréninkem právě na tohle.

Konečně se z těch nejtěžších hodin před příchodem světla vyloupne úsvit. Vytrhne mě ze snění. Když světlo zaplaví oblohu, naplní mě dojetí. Noc pominula. Krása nového dne slibuje naději. Ať už přinese nastávající den jakékoli těžkosti, jakékoli překážky, prožijeme ho – být naživu znamená všechno, otvírají se před námi nekonečné možnosti.

Připomene mi to citát ze Stokerova *Drakuly*: „Každý, komu noc přináší utrpení, ví, jak sladké a drahé je lidskému srdci a zraku jitro.“ Je to pravda, příchod rána pro probdělé noci má v sobě něco nepopíratelně sladkého. S tím, jak slunce stoupá po obloze a oblaka nade mnou se barví, si uvědomím, že můžu trochu ošálit sama sebe. Jestliže se rozbřesko, určitě si dokážu vsugerovat, že jsem po cestě někde musela spát, takže vlastně začínám jakoby nanovo, na čerstvých nohou a s horlivou dychtivostí stále pokračovat vpřed. Svým

způsobem to funguje. Tedy do chvíle, než zakopnu únavou a spadnu na pusu. Jen jsem si odřela koleno, vyskočím a dál peláším z krásně běhatelného kopce.

Dopotácím se na další kontrolní stanici, Maison Vieille na sedle Col Chécrouit, kde nás vítá energický správce chaty Giacomo. Nezastavuju, jsem si jistá, že Courmayeur už musí být, co by kamenem dohodil. A taky že ano, za necelých třicet minut, poté, co rychle seběhnu po klikatící se stezce, dobíhám do staré alpské vsi a na kontrolní stanoviště umístěné v místním sportovním centru. No páni. Nemyslela jsem si, že se dostanu tak daleko.

Je krátce po půl sedmé ráno. Dalo by se říct, že jsem dorazila právě na snídani, skoro jako civilizovaný člověk. Jenže velké a neosobní sportovní centrum mě nějak vyvede z míry. Stýská se mi po intimitě horských stanovišť. Tohle je bludiště. Podaří se mi najít něco k jídlu a k pití, ale cítím se dobře a nechci se tu zbytečně zdržovat. Někdo mě nasměruje do velké místnosti, tam jsou rozložené matrace a připravené deky. Jenže já nepotřebuju spát! Kdosi další mi ukáže jinou místnost s červeným křížem na dveřích. Nakouknu dovnitř, ale nepotřebuju fyzioterapeuta ani masáž. Chci jen pryč z toho bludiště místností a prázdných chodeb, ven, kde na mě čeká cesta. Konečně mi ukážou východ a já si nechám zkontrolovat číslo, otrávená tou ztrátou času. Dobrovolníci zaváhají, když se podívají do záznamů, a mě zarazí, když mě ujistí, že jsem teprve druhá probíhající žena. Jak je to možné? Kam se poděly všechny ostatní závodnice? Nechápu.

Kde všechno začíná?

Dítě. Cesta. Hora. Sen.

Kdy jsem začala s běháním? Jistě, všichni v dětství běháme, ale já jsem v běhání začala vidět mnohem víc než pouhou kratochvíli. Stalo se součástí každodenního života, normální činností.

Proč se běhání stalo předitivem, z něhož je utkán můj život, a jak došlo k tomu, že jsem se koncem srpna 2005 ocitla na startu onoho závodu? Tyhle otázky si kladu. Nejsem si jistá, že na ně znám odpovědi. A nikdo jiný mi je nedá. Ale co vím: kdesi hluboko v představivosti, cítění a zvědavosti malého dítěte bylo zaseto semínko. Tohle semínko se stalo zárodkem celoživotní lásky k horám. A právě láska k horám spolu s vrozenou vytrvalostí a tvrdohlavostí ze mě podle všeho udělaly to, čím dnes jsem, vytrvalostní sportovkyni.

Selektivita a nespolehlivost paměti i časový odstup mohou za to, že je někdy těžké odlišit jednu chvíli a jeden dojem od zkušeností, které přišly později. Ale jestli se dají kořeny mé vytrvalosti někam vystopovat, pak k mému prvnímu setkání s Zermattem a okolními horami v šesti letech. Semínko ve mně muselo být už dřív, ale tohle byl moment uvědomění, rozpoznání lásky, zrození vášně, dokonce instinktivního poznání, kdo jsem, ačkoli v tu dobu jsem neměla tušení, jak se to vše jednou projeví.

Než jsem se tenkrát prvně vydala do hor, neměla jsem představu, kam jedu. Neměla jsem naprosto žádná očekávání kromě toho, že jsem se těšila na cestu do neznámého místa. Byla to prostě rodinná dovolená do Evropy, do Alp, a všichni jsme tam jeli poprvé – rodiče, starší sestra a bratr i dvouletý mladší bratr. Do té doby jsme v létě jezdili na rodinnou dovolenou do krásného zálivu St Brelades na ostrově Jersey. Oba mí rodiče pocházejí z londýnského East Endu – nic nás nepojilo ke světu průzkumných cest nebo vysokohorské turistiky, nikdo mi nevyprávěl příběhy o horách a horských legendách, o horalech a jejich výpravách. Nevěděla jsem nic o bohaté historii expedic. Byl to pro mě cizí svět, naprosto odlišný od londýnského předměstí, kde jsem vyrůstala.

Přesto cosi rozechvělo mé dětské srdce a duši.

Bydleli jsme v Upminsteru na předměstí Londýna. Je to periferie, poslední stanice zelené linky londýnského metra. Už jen zařídít

let a pak i dlouhou cestu vlakem pro šestičlennou rodinu musel být úctyhodný výkon. Dnes si jen nejasně vzpomínám, jak jsem se těšila na dlouhou cestu do nových krajů. Vydali jsme se do neznáma.

Když jsme vystoupili z vlaku a vkročili na Bahnhof Platz, jako bychom se ocitli v novém světě. V tu temnou dubnovou noc byl ve vzduchu břítký chlad a charakteristická vůně, kterou dodnes nedokážu definovat, ale která mě tam pokaždé znova vítá. Ve vesnici nejezdí auta a návštěvníky přepravují malé elektrické taxíky, saně s koňským spřežením nebo se chodí pěšky. To zaujalo mou fantazii – nikdy jsem nesdílela se svými bratry (budoucími inženýry) lásku k autům. Byly Velikonoce, teplé Velikonoce, a noční chlad mírnilo teplo slunečných dní. I slunce tu zářilo jinak než v Anglii – s ostrou intenzitou násobenou odrazem od zasněžených luk. Protože jsem byla moc malá na to, abych se připojila k otci a starším sourozencům, zkoušela jsem lyžovat ve skupinovém kurzu na mírném svahu ve vesnici. Už tehdy jsem byla individualistka, a tak jsem se vzpírala omezení skupinové výuky.

Matterhorn je samozřejmě vidět v celém svém majestátu přímo z vesnice, takže se jeho krása a impozantnost otiskly do mé dětské duše hned od začátku. Ale také jsme jeli vlakem nahoru do Gornegratu (3 135 m n. m.) a tady se otevírá celé panorama – všude kolem čtyřtisícové vrcholy, popraskané ledovce, skalní stěny. Po pochmurnosti londýnského předměstí s nekonečnými řadami domů přetínanými ulicemi plnými aut to byla divoká a lákavá krajina s tušeným příslibem světa, který lze prozkoumat. Dny jsme trávili venku na vzduchu, večer jsme společně jedli. Nejraději jsem trávila večer v typické valaiské restauraci², útulné a vyhřáté hořícím krbem, s opečeným sýrovým sendvičem zabaleným v ubrousku, který se musel pečlivě sloupnout, aby na chlebu nezůstaly i méně jedlé části. Po dni stráveném venku jsem se do toho teplého koutku spokojeně zašila i se svým chlebem se sýrem a knížkou. Prosté radosti. Ani v tak útlém věku byste mě nezastihli bez knížky – slova na stránce tvořila okno

do jiných životů, jiných příběhů –, na chvíli zabranou do světa, který ta slova vyvolávala; jejich příběh byl i mým příběhem.

Samotné vzpomínky se rozpíjejí a ztrácejí tvar. Ale některé věci vidím v ostrých obrysech. Pocit, že jsem „doma“, naprostou jistotu.

Když jsme se vydali na dlouhou cestu zpátky do Londýna a vlak projížděl údolím, plakala jsem. Byla to jen dovolená, ale tohle nebyly slzy rozmrzelého dítěte, které si chce před nevyhnutelným návratem do školy ještě pohrát. Byly to tišší slzy, opravdové, vycházely přímo z hloubi dětského srdce. Jako kdyby náš odjezd nebyl jen odjezdem, ale ztrátou čehosi vzácného.

Takhle jsem plakala už jen jednou. Přesně o třicet let později, tentokrát při odjezdu z Káthmándú, kdy jsem rozpoznala hloubku svého citu, ačkoli dosud neznámého a nevyjádřeného. Neměla jsem absolutně tušení, co bude dál, jestli a jak se ta láska projeví, jestli bude opětována, nebo ne. Prostě tam znova byl: pocit naprosté jistoty, že tohle bude důležitou částí mého života, tušení že tady jsem „doma“. Ovšem tentokrát jsem milovala nejen dětským údivem a zvědavostí, ale srdcem a duší ženy.

Když jsem tenkrát poprvé odjížděla z Zermattu, neměla jsem tušení, jestli se vrátím nebo jak; byla jsem dítě, cestování a nabízené příležitosti závisely na rozhodnutí rodiny. Ale už tehdy jsem věděla, že hory, nebo přesněji řečeno to, co pro mě znamenaly – krásu, výzvu, výpravy do neznáma, svět – mě budou přitahovat: budou jevištěm, na němž se odehraje část mého života.

Doma v šedi londýnského předměstí jsem si uvědomila zřetelný rozdíl mezi sebou a svými rodiči i sourozenci. Užili si báječnou dovolenou, ale tím pro ně i zůstala, dovolenou. Navzdory mému věku pro mě pobyt znamenal mnohem víc, cosi, co se jistě nějak v budoucnu projeví.

Ostatní zapadli do vyjetých kolejí chození do školy a do práce, jenže mně něco chybělo. Cosi se změnilo, posouvala se představa

o tom, kam patřím. Život se vrátil k učení ve škole, hraní si s kamarády a všemu dalšímu, co jsme tehdy prováděli, ale já jsem měla pocit, že jen vyčkávám, až přijde můj čas.

Čekala jsem.

Dnes se už těžko rozpomínám na dobu, kdy jsem neběhala. Ale v dětství je běhání zkrátka přirozená věc, nic víc a nic méně. Od narození rozvíjíme svalovou sílu a koordinaci a naše pohyby pokročí k přetáčení, sezení, lezení, až nastane ten moment, kdy získáme dost sebevědomí a rovnováhy, abychom udělali pár vrávoravých krůčků. S tím, jak sebevědomí a rovnováha rostou, se z vrávorání stává ťapání a z ťapání běh. Na nohou jsme si stále jistější. Takřka bez zaváhání začneme sprintovat. Hrajeme si. Pobíháme. Hrajeme si, běháme, běháme, hrajeme si. Spontánně vyjadřujeme, co cítíme – nadšení, obavy, veselost, strach. Instinktivně a impulzivně.

Běháme po tvrdém asfaltu školního dvora, měkčím trávníku hřiště; cestou domů vnímáme nerovnosti chodníku, pevnou poddajnost písku v místě, kde se lámou vlny. Běhání je šťastný výbuch nadšení, bázlivý úprk k jistotě.

Jenže život jde dál a my až příliš často zapomínáme všechno, co jsme kdysi znali. Neběháme, nebo když už, vnímáme běhání jako „fyzickou aktivitu“, něco, k čemu nás přemlouvají ostatní nebo k čemu přemlouváme sami sebe. Něco, co se měří hodnotou a prospěšností, co už není vyjádřením pocitu.

Ale někdy nás i přes všechny zapomenuté prožitky cosi poutá k tomu, co jsme tak dobře znávali, a tohle křehké pouto nás přiměje běhat v letech dospívání – pak zakotvíme v dospělém životě a přitom pořád víme, jaké běhání je. Už nejsme bezstarostní, ale stále si pamatujeme něco z toho dětského pocitu, kdy bylo běhání plné údivu a zvědavosti. Kdy znamenalo prostě prožívat daný okamžik s bezelstnou důvěrou, že svět leží před námi a je plný nekonečných možností.

Nejstarší obrázky, na kterých jsem vyfocená při běhu, ukazují podsa-
ditou šestiletou holčičku s copánky, jak běží po školním hřišti v tre-
nýrkách a plátěnkách. Bylo to začátkem léta, nedlouho po onom
prvním setkání s horami. Nevzpomínám si, jak jsem se cítila. Přesto
fotky už tehdy prozrazují v mém bezstarostném štěstí určitou sou-
středěnost. Neskončila jsem první ani poslední. Jako vždy na spor-
tovních dnech začátkem léta.

Toho léta jsme se vrátili do Zermattu a začali chodit na lehké túry
po stezkách, na nichž už neležel sníh. Vzhledem k tomu, že jsme
s sebou táhli dvouletého bratra, byly to jen nenáročné procházky,
ale možná víc než v zasněžené vesnici o Velikonocích jsem si spo-
jila radost z fyzického pohybu s kouzlem horské krajiny kolem mě.
Kontrast mezi poklidnou krajinou níže položených stezek, kde jsme
chodili a hráli si, a drsnou krásou majestátních vrcholků tyčících se
nad námi, mě fascinoval.

Vrátili jsme se a vraceli se znova. Někdy v létě, někdy v zimě. A ta
lásky k horské krajině ve mně hluboce zakořenila. Přesto jsem stále
cítila, že na něco čekám.

KAPITOLA TŘETÍ

Lez, chceš-li, ale pamatuj, že odvaha a síla nejsou bez opatrnosti ničím a že chvilková nepozornost může zničit celý šťastný život. Nikdy nespěchej; dávej pozor na každý krok; a od začátku měj na paměti, jaký může být konec.

Edward Whymper, *Scrambles Amongst the Alps*

Vyrážím zpátky do jitra, nohy chvíli rytmicky dopadají na asfalt, běžím starou vesnicí, novějšími čtvrtěmi městečka, hlavním náměstím s kostelem a znovu vzhůru. Úzká silnička proniká dál do malého údolí a nakonec se změní v pěšinu, která mě zavede nahoru k Rifugiu Bertone vysoko nad italskou část údolí Val Ferret, tedy podle toho, co jsem vyčetla z map a manuálu pro závodníky. Začínám se těšit. Ve vzdálenějším kraji Val Ferret jsme před pouhými několika dny stanovali. Příliš přšelo a naše trasa nebyla schůdná, a tak jsme zrušili výstup a vrátili se z horské chaty do tábořiště. Místo toho jsem vyběhla na stezky vedoucí vysoko nad údolím. Možná mi to tu bude povědomé. Tak nějak jsem doufala, že nebude takové mokro jako před pár dny – stezky se změnily k nepoznání v říčky plné bahna a kravinců; vzhledem k sesuvům bahna v jiných částech Alp jsme vyvázli snadno, ale bylo by mnohem příjemnější běžet po suchých pěšinách.

Najednou jsem odsunula starosti o pravděpodobném stavu stezek – cože to říkali v Courmayeur? Jak můžu být druhá žena v závodě s dvěma tisíci (nebo tak nějak) účastníky? Lámala jsem si hlavu nad tím, co to přesně znamená. Vlastně jsem nepřijela závodit, chtěla jsem se jen přesvědčit, jestli je vůbec možné, abych něco takového v daném

časе zvládla. Co teď? Mám pokračovat v pohodě a lehce jako dosud, nebo bych se měla začít víc snažit? Nedokázala jsem se jednoznačně rozhodnout. Bylo to pro mě zvláštní postavení. Ale pak, když jsem se musela soustředit na namáhavé stoupání, uvědomila jsem si, že je to skoro jedno – ještě nás čeká dlouhatánská cesta a jsme pořád jen kousek za půlkou.

Po Rifugiu Bertone trasa traverzuje svah vysoko nad údolím. Je to opravdová rozkoš, moct si konečně protáhnout nohy a pořádně se rozeběhnout, jakkoli jsem unavená. Teď se nacházíme na odvrácené straně masivu Mont Blancu, na protější straně údolí se zvedá kilometrový hřeben s řádkou impozantních vrcholů Grandes Jorasses. Je pozoruhodně členitý. Pokračuju vlastní skromnější cestou podél Val Ferret, mímám Rifugio Bonatti, konec údolí se stále přibližuje. Užívám si běhu a skoro mě zklame, když se stezka spustí v prudkých serpentínách do údolí. V půli seběhu vede cesta klečí a křovinami. Než se naděju, ocitnu se v patách dvěma běžci. Když zaslechnou moje kroky, ustoupí na stranu a nechají mě proběhnout. Proběhnu se slovy „Merci beaucoup“ a až několik kroků za nimi si uvědomím, že jedna z postav byla žena. Že by vedoucí závodnice? A já ji právě předběhla? O několik minut později dorazím na kontrolní stanoviště v Arnuvě a zastavím se, abych se napila a nacpala si do kapes batohu něco k snědku. Oba běžci přiběhnou po mně; opravdu je to žena, která byla dosud v čele, a její manžel. (Simone a Marc Kayserovi, jak se později dozvím.) On si všimne britské vlajky na mém startovním čísle a zeptá se, jak můžu běhat v horách, když jsem z Anglie. Popuzená tou nechtěnou urážkou vyrazím z kontrolní stanice a rozhodnu se zjistit, jestli dokážu zdolat velké stoupání (téměř 800 metrů) na Grand Col Ferret dřív než oni. Je to nejvyšší bod závodu, hranice mezi Itálií s Švýcarskem. Bylo by pěkné, kdybych doběhla do Švýcarska jako první žena, pomyslím si.

Kopec je vysoký a vzhledem k tomu, že docela rychle nabírám výšku, mám z některých serpentin výhled na cestu, kterou jsme přiběhli, na celé Val Ferret a Val Veny až k Col de la Seigne, jímž končí druhé jmenované údolí. Už uběhlo víc než šest hodin od chvíle, co jsem stála v tomhle větrném sedle. Jako by to bylo v jiném světě.

Vzpomenu si start v Chamonix. Mám pocit, že od té doby uplynulo spíš několik dní než jen nějakých patnáct hodin. Čas dostal úplně nový význam. Obrátím svou pozornost zase k stezce pod nohama. Mám co dělat, pokud se chci udržet před párem běžců až k sedlu ležícímu nad našimi hlavami. Poprvé v průběhu celého závodu se skutečně snažím zabrat.

Mé úsilí je odměněno. Vystoupám na 2 490 metrů vysoké sedlo, šťastná, že jsem na nejvyšším bodě trasy. Za mnou ani stopa po té ženě ani jejím muži. To mě překvapí, byla jsem přesvědčená, že se budou ze všech sil snažit mě dostihnout a že se jim to skoro určitě podaří. Co teď? Soustředila jsem veškeré úsilí, abych se dostala na tenhle hraniční bod jako první žena, dál už jsem nepřemýšlela. Nemůžu tu ovšem zůstat stát a čekat na ně. Trasa je přede mnou a čeká. Rozhodnu se, že zkusím doběhnout na příští kontrolní stanici před nimi, což by bylo taky prima, pak uvidím, co dál. Po cestě klesající ze sedla se dá krásně běžet, mám pocit, jako bych letěla skoro bez námahy. Vykouzlí mi to na rtech úsměv a já si dovolím prostě ten pocit vychutnávat.

Brzy jsem u další stanice, na alpské pastvině La Peule. Jsou tu krávy, spousta krav, určitě mi mohou nabídnout trochu mléka. Zeptám se a spokojeně do sebe obrátím celý šálek, po dlouhé noci, kdy jsem pila čaj a kávu bez mléka. Zaznamenám dalšího závodníka s britskou vlajkou na startovním čísle. Když kolem něj probíhám cestou z občerstvovací stanice, zavolá něco jako „pojd, holka“. Zvedne mi to náladu.

Ten běžec byl Jez Bragg, talentovaný ultramaratonec, který se později stal mým dobrým kamarádem a kolegou v mezinárodním týmu společ-

nosti The North Face – i on běžel UTMB poprvé. Jez mi později popisoval, s jakými potížemi se potýkal ve chvíli, kdy jsem ho předbíhala; poněkud ho vyděsila tahle největší výzva, s níž měl zatím čest, a trápil ho silný pocit osamělosti, zčásti způsobený obrovskou únavou a zčásti tím, že mu neznalost cizích jazyků neumožnila družít se s ostatními – v prvních ročnících se na závod ještě nehlásilo tolik cizinců. Všiml si, že vypadám typicky britsky – nemám žádnou zářivou výbavu se všelijakými vymoženostmi, jen obyčejné běžecké oblečení a boty, které „nevypadaly, že by se zvlášť hodily k běhání“: dost těžké trailové speciály. Vzpomíná si na mou drobnou postavu, ale také, jak říká, na „výraz železného odhodlání, že byste silnější těžko hledali“. Vybavuje si, že jsem ho vmžiku předběhla, když jsem opouštěla občerstvovací stanici, cítil, že se děje něco výjimečného, a tak zamumlal ta povzbudivá slova. Dnes říká, že ho instinkt neklamal: „Vítězství pro Británii, samozřejmě, ale taky začátek pozoruhodné kariéry vytrvalostní běžkyně Lizzy Hawkerové.“

Běhání (a čtení) mi vydrželo i na střední škole a následně univerzitě. Měla jsem už léta ve zvyku běhat každý den. Ale nějak mi nikdy nepřišlo na mysl, že bych se mohla přihlásit do oddílu, na závod, běhat na univerzitě nebo za univerzitu. Až na pár víkendů s horolezeckým klubem v prváku jako by jakýkoliv společenský život ustoupil boji o přežití, z něž jsem si odnesla jen mlhavé vzpomínky. Studium přírodních věd na Cambridgi nebylo z nejjednodušších, jak jsem po nástupu zjistila. Číst si o fyzice bylo rozhodně zábavnější než se učit vzorečky a výpočty. Po roce jsem fyziky nechala, zůstala u matematiky a koketovala s historií a filozofií vědy i různými obory biologie. Všechn čas jako by zabírala snaha o jediný cíl, udržet se nad vodou. Zajímavé časy.

Od uzavření do sebe mě na nějakou dobu odlákala řeka a veslice. Ale jelikož jsem byla dost lehká, moje ambice nedosáhly dál než

na příď druhé lodi. Líbila se mi kamarádská atmosféra, časně ranní tréninky, východ slunce nad řekou, rytmus pěkně se pohybující lodi, jenže zároveň mě frustrovala závislost na tom, jestli se sedm dalších plus kormidelnice dostaví brzy ráno do loděnice, můj nedostatek síly a rozpaky při večerních společenských povinnostech.

Po letech, kdy jsem se cítila schopná ve věcech, na něž jsem se zaměřila, a dařilo se mi ignorovat, do čeho se mi nechtělo, jsem čelila své naprosté nedostatečnosti v příliš mnoha ohledech. Běhání bylo snadné: žádné požadavky, žádná očekávání.

Při intenzivním opakování na závěrečné zkoušky mi jedna kniha připomínala čekající svět; díky ní jsem si zachovala zdravý rozum. *Pěšky napříč Evropou* od Nicka Cranea líčí jeho pochod horskými pásmy, která se táhnou napříč Evropou od mysu Finisterre až po Istanbul. Šel sám, byť byl čerstvě ženatý, a byla to výjimečně prostá pouť, ale autor postupně objevoval poslední divoké hory Evropy a poznával jejich obyvatele. Připomínalo mi to, jak málo vlastně potřebujeme. Ale hlavně mě uchvátila skutečnost, že opravdu můžete jen tak vyjít ze dveří a kráčet dál a dál. Bez povyku a fanfár.

V té době jsem neměla žádnou konkrétní představu o tom, jakým směrem se má ubírat moje cesta životem, jen jsem nechtěla spadnout do něčeho, co se očekávalo nebo bylo snadné. Někdy kolem státnic jsem na nástěnce ústavu zoologie uviděla nabídku roční práce pro British Antarctic Survey (BAS). To vyřešilo bezprostřední problém, co dělat – mohla jsem zůstat v Cambridgi o rok déle (hlavní budova BAS se totiž nachází na kraji města).

Nadešlo léto mezi koncem studia a prací v BAS a přineslo s sebou příležitost vydat se do světa, který na mě čekal. Jako ubohou náhradu za pozoruhodnou pouť Nicka Cranea jsem si vymyslela své malé dobrodružství a vrátila se do Zermattu sama. Zvykla jsem si chodit